~~Doctrina~~ Exemplaritat, prestigi i eficàcia de les nostres entitats orfeòniques. Necessitat de llur continuitat en els nostres temps.

Merlies, directius, socis i cantaires del "Orfeó de Sans": Ben venin el vostre digníssim i entusiasta President a pregar-me la meva assistència i les meves paraules a aquest acte tan simpàtic vallgué pregar-me repetir-vos i afegir a la vegada. El meu amor a l'obra dels Orfeons, per tant a aquest exemplarísim "Orfeó de Sans", i a la vegada (i cas ho dic ben sinceramentt) les meves poques dots tan profetes en el camp d'una profitosa ~~de~~ comunitat ~~de les idees~~ que a tothom la família

orfènica en afermanen, obraren en mi com
dues forces contràries que es repel·lien.
Y en aquet voler i dolre, ha vencut final-
ment la força de l'amor. Vuleu aci que sin-
ment impulsat per aquesta, i sense cap
altre merèxement, en tenim avui entre
nosaltres. No es pensen pas, però, de mi cap conferencia,
ni tan solament, ~~ni tan sols~~ cap petita dissertació
de vàlida estructura interna ni ~~tan sols~~ externa. Vinc
aquí a vostra, simplement, a una conversa en-
tre amics. Aixi ho vaig manifestar al Vostre President
i altrament, no hauria pas acceptat el honor que tan
amablement m'atorgueu.

L'obra dels orfeons, i més concretament l'obra
de l'Orfeó Català em fou des del primer dia de la meva vida
i no m'ha deixat mai (entre la meva dreta
esent, pels bat dir, el punt de pulsació

~~la meva existència~~ espiritual de la meva existència. He de dir, però, necessàriament, amb la meva ~~admiració~~ veneració i complaença que el ~~gran~~ ~~forjador d'aquesta obra magna~~ record del gran Mestre forjador d'aquesta obra magna, el meu estimat pare, ~~és ha constituït~~ per a mi el major ~~esperó per a venir l'Escorial~~ del Grial el llor del Grial, també aquí, tan immerescudament ocupo, ha constituït per a mi, dic, major esperó per a venir a l'Escorial el meu Escorial de veure ~~a la vostra casa~~ a parlar-vos. ~~Com dic~~ amb la pretenció ~~d'oir~~ ~~aquestes paraules~~, ~~precisament~~, ~~que tan humils serien~~, ~~perque no saben per altra cosa~~. Prengueu-ne, doncs, la bona voluntat.

Hom ha fet a voltes (algunes vegades) ironies amb l'obra dels nostres ortoepes; ~~altres vegades~~ algun d'aquells superhomes pro-

pretencions que mai fallen a tot amen, potser ni ha parlat amb to de pendonaviclas. Però ella, ni hei ha tingut altsi baixos, com tota obra humana, ha mantingut sempre ples dels seus inicis, les seves essencies permanents. Una obra, com la dels vostres orfeons, que va acostant-se als seus grans de sèfle d'existencia, i particularment, una obra com la vostra que ~~ha arribat ja~~ està a punt d'arribar ja als 50 anys d'~~existencia~~ activitat, un aglutinant fortissim dels seus que es cuidi de no marcir-la. el que tots nosaltres, vens amonemar-lo, el sentim viu dins el nostre cor.

Aquesta continuitat per si sola, ja es un exemple. Si a això adjuntem l'obra positiva que els orfeons com el vostre han portat a terme, mirpi els vostres

hegut, a l'ensemps, un gran prestigi, el qual, just
s'ha dit-ho, podem no ha estat sostingut per cap
~~altre~~ agrupament de caràcter musical ~~que~~
~~coral~~ ~~en Belluard el camp de la cançó~~ a casa nostra. Es
apert un tros del qual, per una vegada, s'en
poden enorgullir totes les nostres institu-
cions corals.

—

La vostra entitat (i nosaltres per tant a l'ensems)
si pot ha ~~complert~~ el camí que es va proposar
seguir. Serà bo ~~de dedi~~ i profitós de dedicar
un record al nostre fundador Estanislau Matas
pri amb tanta eficàcia tantes energies dedicà als

del seus amics i per llarg temps al vostre
Orfeó, i per això dia encara amb entusiasme
mereixedor de totes les distincions ~~que~~ ~~se~~ ~~li~~ ~~puguin~~
~~fer~~ ~~ara~~ li dedica a l'Orfeó de Reus. Al
que regeix amb tant encert el mestre Amadeu Bosch. Vicenç Bou
~~del~~ Lloret Carbonell ~~li~~ que dia de gloria
també
~~de~~ ~~ara~~ a l'orfeó de Sans (Barcelona) les
~~audicions de la "Tetralogia~~ seves bodes de plata
amb les audicions de l'Obertura de la Cavalleria
del Parsifal de Wagner. ~~Dos~~ victòria
~~De~~ ~~l'actuació~~ ~~parlant~~
~~del~~ vostre mestre Sr. Pere Maria Grasi
~~a~~ punt de ~~l'~~ entusiasme en ~~l'~~ acabar de pleure en el fons del nostre cor. Gràcies
per ~~la~~ calorosa penlum-me, tant present ~~en~~
~~l'~~ ~~vida~~ és en el nostre cor i en la nostra memòria
~~jo~~ ~~des~~ ~~de~~ petit ~~i~~ he conegut, i és just dir que per

a pas, quasi des que ~~he distingit~~ vaig tenir us de raó, he seguit el seu ritme sempre ascendent vers el nostre ideal artístic. He presenciat de la vora (d'artista) una a l'Escolania i Capella de Montserrat; ~~He vist el seu traball~~ palpar Natural
i poder-hi, les seves dots de paciència i talent en l'educació musical dels infants destinats a dita Escolania; he admirat les seves dots extraordinàries d'organista i improvisador a l'orgue, en ha fascinat sempre la seva personalitat indiscutible en l'art de l'harmonització de les nostres cançons populars i en el camp de la música religiosa. En quant al primer esbo

podem dir, una enfermedad, que el Metge pugui curar tan fortament el sentit de la vista o propulsar, que bé hauríem de considerar aquesta pregunta ridícula o interpretar de tal manera, ~~de~~ amb una justesa bàsica ordinària, que ens penetra encara més endins de la nostra ànima. Jo he vist molts homeopatics de cançons populars estimats i sempre malalts, però d'una de conformitat, salvant algunes excepcions d'altrabanda, ben poques aquelles no m'atreveixo pas. Em dic completament indiferent, car em sembla que el dels autors no han copiat i encara

nitiva de la cançó: he Gaudi; moralla i
presentar orgullosament al món, una escola
choral d'ammunitadors ~~tamica~~ que vulgui i
interpreten la nostra cançó popular ~~música choral~~ de manera
única i sempre creant: com podem presentar també,
àdhuc en els temps moderns, una escola de can-
çons choral esplèndida, i proclamem-ho
amb orgull no superada per ningú; Adalbert
que fou ~~proclamada~~ reconeguda també
Kurt Schneider, director de la Schola Cantorum
de New-York, que fa ~~anys~~ anys donà una conferència
sobre dels homes, i a primers dels 'espanyols de
la nostra música choral. i per donar ~~dit~~ dit gran

Llunyà Ruiz, del qual dissabte últim (10
diu les coses més curioses proposen demà
passat, en els concerts de l'O. C. a Mà-
rius, s'inspira en ells, segons proclama ell mateix
-cio, [illegible] les seves exquisides-
-admirables fois Nicolette, Tres cants
populars de Barcelona i Rondalla?

Perdoneu que us molesti amb aquest
tema del qual estava parlant.
El Mestre Pedrell és una de les especialitats del nostre
Pery Moya ha estat la Música Religiosa. El Mestre
aporta en aquest camp una nota de puresa
ai! si m'és permès la paraula en el seu més

bon sentit, de infantilitat adorable ~~de tot punt~~ ~~indispensable~~
que no es pot comprendre. ~~Del Mestre Pérez~~
~~Horaci~~ de l'activitat del Mestre Pérez
~~Horaci~~ dintre la seva família orfeònica, ~~en~~ ~~Ri~~
~~Ri~~ ~~Pitat que~~ ha estat sempre la seva tragèdia
més al costat públic, gran ni caldria parlar.
Tota la seva vida artística podríem dir-la
que l'ha passat donant-se a l'obra
dels orfeons: "Orfeó Montserrat", "Escola
Cantorum de St Miquel", "Orfeó de la
Verge dels Horts", "Orfeó de Sans" etc.

Tot plegat, una vida i una vocació

incidentalment pudor. Si dins la seva pe-llaga
actuació dins el teatre dirigí, entre el
seu important de tots els que ell ha dirigit
ha donat una lliçó de bon gust, ~~de~~ vençé
~~de~~ pedantisca, a més d'~~algun~~ una entitat simfò-
nica en el repertori d'obres de gust dubtós i sovint dolent
d'~~aquests~~ midgres. La cançó popular, la polifonia
religiosa, el poema coral, les obres amb
orquestra serien des d'aquí les modernitats
(recordem aquella audició de fragments
de "El Rei David" del gran compositor
suís Honegger, sobre la qual vaig escriure
moltíssim), ~~tant~~ en un esforç repertori
exclusiu d'estils i

nacionalitats) pa constituir el seu programa.
I aixi ha d'ésser, perquè no es tracta d'imitar.
-car. Repetem: la tradició venerada,
però aprofitada en ella, no tirania com pot
dir Italia. També la obra dels que ens
precediren al nostre temps. No pretenem
ser grans campions de l'absolut musical,
però tampoc ens estimem en la
fàcil rutina. La vida és moviment,
i aquest continua. Tota altra cosa és la
mort. El felicito de cor perquè si

~~El felicito~~ ens

pren part de les solemnitats del 50 aniversari del Orfeó

de fans consistirà en l'audició per la vostra entitat d'aquells dels obres més immortals que ens ha llegat el gran geni de Bach. Vos dedicarem aquest homenatge a les obres immortals eternes en el panorama musical. Voldria demanar una mica més; precisament certes llegendes que, amb tota mala intenció, hom fa córrer en tractar del repertori dels nostres orfeons.

Però aquesta exemplaritat i prestigi de les nostres masses corals cal mantenir-lo sempre. Car una existència sense aquestes virtuts seria estèril i potser fútil que la no existència. Vals és que

dins d'una aquesta entitat hauem de procurar lleal-
-tat als nostres cantaires, les condicions per
tal de no per estèril aquesta continuitat. I
ja no parlem de la fe i entusiasme, per que aquells
sense la obra es morta, i aquest sense un entusi-
-asment ple de seny raonable podria ésser destruc-
-tiu.

En primer lloc, els nostres orfeons necessiten direc-
tors i nostres ~~ensenyants~~ del tot competents. Aquest
problema no existeix en el nostre Orfeó, però mentiria-
si ~~no digués~~ ~~amagar-ho~~ ~~que~~ que en la ense-
-nança en determinades entitats. He dit nostres com-
-petents. Sentimentals, tots ho son. I Val dir això
que hem de eliminar el seny ho poniem en el lloc

gran aposta competència) De cap manera
ens al contrari, hauem de procurar que
aquest defecte que potser existix en algun
entitats Corals sortes, es subsani de la
millor manera possible, i aposta no
~~consistirà en altra cosa que en~~ es altra que proporcionar als mitjans als
directors que s trobin en circumstàncies
d'inferioritat tècnica, per tal que el
seu ràpid desenrotllament possible, pel bé del
nostre art choral, puguin estar ~~tirant~~
~~tant~~ a l'alçada de la missió que
tenen els ha encomanat. Ja veu que aquest
problema dista de ser de fàcil solució. Però
mi ~~hem de~~ pensar, fits ds ulls en el nostre

ideal artístic, i res de tot personalisme.
Cal prudència per part dels uns i humilitat
per part dels altres, però cap dels uns cap dels altres un bri obstacle
per aquells als quals la llum d'un ideal
guia.

Cap règim lliure és necessari el reconeixement
més absolut, de l'autonitat per part de tots,
de l'autoritat del director artístic en matèria
de la seva incumbència, i intervenir, fora
cas clar de discussió, a tots els mitjans
ordres de caràcter artístic
rencias que els jutgin clarament. Com fora de
com a tal
Cap teatre lliure
lloc, per tant, totes les discussions sobre les direccions

que el mestre doni en el repertori de cor,
sobre la manera d'emetre el so, la
puresa artística a la qual tots estem obligats
i sobre la capacitat de l'agrupament choral
d'actuació de l'agrupament choral la
qual vols el mestre té autoritat suficient i competència
per dictaminar.

En tercer lloc, es d'absoluta necessitat (li
subratllo les paraules), la total assistència
i puntualitat als assaigs, així a les classes
preparatòries per tal d'impressionar a la massa
coral, prestant el màxim interès i l'atenció
absoluta sempre a les ordres del mestre, en-

- cara que aquestes pàgines semblen al que
estada per versats en la pràctica ortofònica.

~~Necessi~~

En gran llur, és d'absoluta necessitat tenir l'ensenyança del Solfeig de la manera més completa possible. No ens pem il·lusionar: una aplicació disciplinària ~~als sords ortofònics no podran donar~~ cap ortofonista no podrà donar mai ço que hom té dret a esperar de les nostres entitats d'aquesta índole. Les necessària disciplines, comprenem-ho perfectament, una major amplitud en la majoria del repertori dels sords ortofonistes, i aquests no obtindrien (gran part d'ells analfabets aquell mínim de qualitats necessàries per a) una educació musical en conjunt

~~Fins~~ per la pràctica concient del Solfeig. L'estudi d'estudi
estudi i mai determinar els mestres respectius
segons les necessitats i possibilitats de cada alumne,
però sempre tendint al major rendiment pos-
-sible. Hauem de pensar que hi ha obres, i
moderadament ~~difícils~~ les anomenem difícils, de dia en
dia, l'execució de les quals és completament
impossible sense l'estudi concient del Solfeig, i
que un bon Orfeó ha d'aspirar a possir
les ~~fa~~ amb diuen necessàries per interpretar-les,

En cinquè lloc, he de referma ~~a~~ als manegats
mes, que els que estimem ~~els~~ mestres Orfeons hauem
de combatre la idea, per dissort massa estesa,
de que un Orfeó és una entitat recreativa. Res
mes allunyat de la realitat. Bé es cert que el

bon cantaire trova en el cant col·lectiu el seu esplai.
Però aquest esplai és ~~molt bé~~ a un qualsevulgui de d'una satisfacció d'ordre espiritual ~~que necessitan els esplais~~ ~~als grans~~ Déu ha donat aquella vocació. Mai un passatemps recreatiu serà trascendència. Per tan el cantaire que canyen en l'orfeó esplais d'aquella última índole, en perjudici o en contraposició a aquella satisfacció espiritual, que no s'han d'hi-hi-hom, que no tenten l'obra dels orfeons. en realitat bé podem dir d'ells que són uns mals cantaires, d'ací la necessitat absoluta que el cantaire tindrà en l'orfeó no tingui altre objecte que el cant col·lectiu. Si mundialment, d'ençà la malaurada ~~Guerra~~ entitat s'ha dedicat al teatre als balls, ~~als~~ als concerts, ~~als~~ als actes cívics aquests ~~actes~~ activitats

no entra pas dubte, pel pes pedicanà a l'Orfeó.
al qual pertany. Si el nombre de cantaires, amb
dualitat d'activitats, augmenta dintre la
mateixa casa és indubtable que acabaran
~~amb l'existencia de l'Orfeó~~, practicament, amb
l'existencia de l'Orfeó.

El vostre digne President, novament
ha ~~previst~~ aquest cas, i en el reglament del
funcionament d'aquesta casa no s'admet
aquesta dualitat. Us en felicito. ~~Sempre, pero~~ Pero
vaig ~~pero~~, per tal que la ~~preferencia~~ ~~absoluta~~
primacia absoluta de l'Orfeó sigui manifesta
per damunt de tot

Es molt necessari ~~per damunt de tot~~ també de
la gent i el que significa en els nostres orfeons.

dificilment, a l'estranger, hom trobarà entitats
musicals a les quals l'amor desinteressat
al cant choral faci aspirets veritades musicals
(més enllà del que hom creu) veritades musi-
-cals artístiques, pels quals és molt difícil
que aquests associats per les entitats professionals
similars. Així m'ho confirmaven el mestre Lamote de Grignon
i també el mestre Francis Poulenc.

El mestre Nicolau digué un dia: "En parlar"
grans chors formats per professionals, en els millors casos
trobem únicament per sentir els matisos de ritme i d'entona-
-ció que es poden consignar gràficament en la partitu-
-ra; els chorists hi hem incorporem, com les pedres d'un
edifici, del conjunt de l'obra i del sentiment que l'ha
inspirada; la impressió que en resulta mai pot ser

però rarament emocions, grans commocions. L'emoció és com la que desperta l'obra arquitectònica, purament subjectiva, filla únicament de l'inspiració que l'ha creada, mai de la vibració sentimental del medi expressiu. Les agrupacions d'aparicions tendeixen a l'escalf d'un ideal, tenen un fons sentimental propens a sobreeixir, i la força i l'espontaneitat d'aquest fons en fan difícil la ordenació, la costa harmonitzar-lo amb la limitació i proporció musical: o la disciplina indispensable a la retenció i a la dinàmica ofeguen el sentiment, o el sentiment desfigura el conjunt". ~~L'Orfeó obté aquest~~ Però el gran mestre reconeixia que aquest equilibri ~~Guadra~~ ~~entitats~~ d'aparició ~~en dels problemes~~

però rarament emocions, grans commocions. L'emoció és com la que desperta l'obra arquitectònica, purament subjectiva, filla únicament de l'inspiració que l'ha creada, mai de la vibració sentimental del medi d'expressió. Les agrupacions d'aparicions tendeixen a l'escalf d'un ideal, tenen un fons sentimental propens a sobreeixir, i la força i l'espontaneitat d'aquest fons en fan difícil la ordenació, la costa harmonitzar-lo amb la limitació i proporció musical: o la disciplina indispensable a la ritmització i a la dinàmica ofeguen el sentiment, o el sentiment desfigura el conjunt". ~~L'Orfeó obté aquest~~ Però el gran mestre reconeixia que aquest equilibri ~~Humanitats obres~~ ~~en algunes entitats d'aquesta ordre és problemàtic~~

d'havia abbuscat a casa nostra.

de manera perfecta. ~~Quan vibraven~~ Perque pensin
mi havia el
~~tenia tu o tua~~ ~~Directa~~ que sabia anoli la "pupeno" tè
cnica d'experimental de cada obra "i el chor" tabe
vibran al unisso amb ell! Tot això és un mana
de la nostra fe, i tots els nostres orfeons grans
i petits, han de tenir per fita anoli aquest
Miracle.

Conservarem eficacment els nostres orfeons

Posem-hi tots els nostres esforç, i els ~~nostres~~
enlairarem per sobre la materialitat i
vorea dels temps moderns, Així l'ignicm les
petjades del nostre guiador estels, el nom pur
estimat, a qui dem plan cordial una abraçada
més pietosa que el seu exemple i la seva

obra segui l'aglutinant que a tots uneix
en la nostra tasca de cada dia.

Lenin

EXEMPLARITAT, PRESTIGI I EFICACIA DE LES NOSTRES ENTITATS ORFEONIQUES. NECESSITAT DE LLUR CONTINUITAT.

pel Mestre Lluís M. Millet

Discurs pronunciat el dia 12 d'octubre del 1950 en la Sessió Inaugural de les Tertúlies Culturals de l'Orfeó de Sans. Curs 1950-1951.

R2284

EXEMPLARITAT, PRESTIGI I EFICACIA DE LES NOSTRES ENTITATS ORFEONIQUES. NECESSITAT DE LLUR CONTINUITAT

Mestres, Directius, Socis i Cantaires de l'Orfeó de Sans":

En venir el vostre digníssim i entusiasta President a pregar la meva assistència i les meves paraules a aquest acte tan simpàtic, vaig quedar sorprès i agraït a la vegada. El meu amor a l'obra dels Orfeons, pèr tant a aquest exemplaríssim "Orfeó de Sans", i (us ho dic ben sinceroment), les meves dots tan pobretes en el camp d'una profitosa exposició de conceptes que a tota la família orfeònica ens agermanen, obraren en mi com dues forces contràries que es repel-lien. I en aquest voler i doldre, ha vençut finalment la força de l'amor. I veus ací que únicament impulsat per aquesta, i sense cap altre mereixement, em teniu avui entre vosaltres. No espereu, però, de mi cap conferència, ni tan solament cap petita dissertació de sòlida estructura interna ni externa. Vinc avui ací a sostenir, únicament, una curta conversa entre amics. Així ho vaig manifestar al vostre President, i altrament, no hauria pas acceptat el lloc que tan amablement m'otorgueu.

L'obra dels Orfeons, i més concretament l'obra de l'"Orfeó Català", em féu de bressol des dels primers dies de la meva vida i no m'ha deixat mai més, essent, es pot dir, el principal impuls espiritual de la meva existència. He de dir, però, necessàriament, amb la més gran veneració i complaença, que el record del gran Mestre forjador d'aquesta obra magna, el meu estimat pare, el lloc del qual tan immerescudament ocupo, ha constituït per a mi també avui,

un dels majors esperons per vèncer el meu escrúpol de venir a pronunciar aquestes paraules que tan pobretes seran. Preneu-ne, doncs, la bona voluntat.

Hom ha fet a voltes algunes ironies amb l'obra dels nostres Orfeons; en altres ocasions, algun d'aquells super-homes pretensiosos, que mai no falten a tot arreu, potser n'ha parlat amb to de perdonavides. Però ella, si bé ha tingut alts i baixos, com tota obra humana, ha mantingut sempre des dels seus inicis, les seves essències permanents. Una obra, com la dels nostres Orfeons, que va acostantse als tres quarts de segle d'existència, i particularment, una obra com la vostra que està a punt d'arribar ja als cinquanta anys d'actuació, un aglutinant fortíssim deu tenir que es cuidi de no marcirla, el qual tots nosaltres, sense nomenar-lo, el sentim viu dins el nostre cor.

Aquesta continuïtat, per si sola, ja és un exemple. Si a això adjuntem l'obra positiva que els Orfeons com el vostre han portat a terme, ningú no els podrà negar, a l'ensems, un gran prestigi, el qual, just és dir-ho, potser no ha estat sostingut per cap altre agrupament de caràcter musical, no choral, a casa nostra. És aquest un trofeu del qual per ara només se'n poden enorgullir algunes de les nostres Institucions chorals.

...

La vostra Entitat (i nostra per tant a l'ensems), sí que ha recorregut esplendorosament el camí que es va proposar seguir. Serà bo i profitós de dedicar un record especial al Mestre fundador, Estanislau Mateu, qui amb tanta eficàcia, tantes energies dedicà des

dels seus inicis i per llarg temps al vostre Orfeó, i que avui dia encara amb un entusiasme vencedor de totes les dificultats, les dedica a l'"Orfeó de Reus". I un record també als mestres Directors en Manuel Bosser, Normand Soler i al desaparegut mestre Llorenç Carbonell, que dies de glòria donaren també a l'"Orfeó de Sans"; (Serà bó de recordar ací les audicions de l'escena de la Consagració del Graal de "Parsifal", de Wagner, sota la direcció d'aquest últim).

Del vostre mestre actual, Antoni Pérez Moya, a punt de celebrar les Noces de Plata en la direcció del vostre Orfeó, quasi que ni caldria parlar-ne, tan present i viu és en el nostre cor i en la nostra ment. Jo des de petit l'he conegut, i es pot dir que pas a pas, quasi des que vaig tenir ús de raó, he seguit el seu ritme sempre ascendent vers el nostre ideal artístic. He presenciat de la vora l'actuació séva a l'Escolania i Capella de Música de la Mercè; he palpat, pot dir-se, les seves dots de paciència i saber en l'educació musical dels infants destinats a dita Escolania; he admirat les seves dots extraordinàries d'organista i improvisador a l'ensems; m'ha fascinat sempre la seva personalitat indiscutible en l'art de l'harmonització de les nostres cançons populars i en el camp de la música religiosa. En quant al primer extrem, podem dir, sense eufemismes, que el mestre Pérez Moya copsa tan fortament el sentit de la cançó popular, que en harmonitzar-la, aquesta queda vivificada i interpretada de tal manera, amb una justesa tan extraordinària, que ens penetra encara més endins de la nostra ànima. Jo he vist moltes harmonitzacions de cançons populars estrangeres, sempre molt correctes, però haig de confessar que, salvant algunes

excepcions d'alt valer, ben poques, aquelles no m'atreuen pas. Em deixen completament indiferent, car em sembla que els seus autors no han copsat l'essència íntima de la cançó: en canvi, nosaltres podem presentar orgullosament al món, una escola d'harmonitzadors que viuen i interpreten la nostra cançó popular de manera única i sempre vivent. Com podem presentar també, àdhuc en els temps moderns, una escola de composició choral espléndida, i, proclamem-ho amb orgull, no superada per ningú; realitat que fou senyalada fa alguns anys per Kurt Schindler, ex-Director de l'"Schola Cantorum" de New-York, ja desaparegut del món dels vius, i a qui tan deu l'expansió de la nostra música choral. ¿I què direm dé Maurice Ravel, el qual després d'haver oït les nostres cançons populars harmonitzades en els concerts de l'"Orfeó Català" a París, s'inspirà en elles, segons pròpia ~~xx~~ manifestació, per produir les seves exquisidísimes i admirables joies chorals "Garideta", "Tres ocellets del Paradís", i "No aneu pas al bosc d'Ormonda"? Perdoneu, que sense adonar-me'n he fugit del tema del qual estava parlant. Una de les especialitats del mestre Pérez Moya ha estat la música religiosa. Ell també aporta en aquest camp, una nota de puresa i si m'és permesa la paraula en el seu més bon sentit, d'infantilitat adorable que no es pot confondre.

De l'activitat del mestre Pérez Moya dintre la gran família orfeònica, la qual ha estat sempre la que ha trascendit més al nostre públic, quasi ni caldria parlar-ne. Tota la seva vida artística, podríem dir, que l'ha passada donant-se a l'obra dels Orfeons: "Orfeó Montserrat", "Schola Cantorum de Sant Miquel", "Orfeó de Sant Vicens dels Horts", "Orfeó de Sans", etc. Tot plegat,

una vida i una vocació ininterrompuda. I dins la seva ja llarga actuació en el vostre Orfeó, potser el més important de tots els que ell ha dirigit, ha donat una lliçó de bon gust, sense pedanteria a més d'una Entitat similar. Mai en el repertori choral triat pel mestre, s'han acollit obres de gust dubtós o indigne. La cançó popular, la polifonia religiosa, el poema choral, les obres amb orquestra, sense descuidar les modernísssimes (recordem especialment aquella audició de grat record del "Rei David", del gran compositor Artur Honegger, sota la direcció del propi autor); per tant, un extens repertori sense exclusió d'escoles i nacionalitats, ha constituït el seu programa. I així ha d'ésser, perquè no ens havem d'estancar. Respectem i estimem la tradició veneranda, però apoiats en ella, no tinguem escrúpols en servir també les obres dignes que es produeixen al nostre temps. No siguem campions del snobisme musical, però tampoc no ens estanquem en la fàcil rutina. La vida és moviment, i ascensió contínua. Tota altra cosa és la mort.

Us felicito de cor perquè sé que una de les solemnitats del cinquantè aniversari de l'"Orfeó de Sans", consistirà en l'audició per la vostra Entitat, d'aquelles dues obres immortals que són la "Novena Simfonia", de Beethoven, i el "Magnificat", de Bach. No podia faltar aquest homenatge a les obres eternes en el panorama musical. Vosaltres desmentireu, una vegada més, pràcticament, certes llegendes que, amb tota mala intenció, hom fa córrer en tractar del repertori dels nostres Orfeons.

...

Però aquesta exemplaritat i prestigi de les nostres masses corals, cal mantenir-lo sempre. Car una existència sense aquestes virtuts, seria eixorca i potser pitjor que la inexistència. Tots els que dirigim aquestes Entitats havem de procurar inculcar als nostres cantaires, les condicions per tal de no fer estèril aquesta continuïtat. I ja no parlem de la fe i entusiasme, perquè aquella sense les obres és morta, i aquest sense un encarrilament raonable podria ésser destructiu.

En primer lloc, els nostres Orfeons necessiten Directors i Mestres del tot competents. Aquest problema no existeix en el vostre Orfeó; però mentiríem si negéssim la seva existència en determinades Entitats. He dit mestres competents. Entusiastes en són tots. ¿Vol dir això que hom deu eliminar els qui no posseeixin en el degut grau aquesta competència? De cap manera, ans al contrari, havem de procurar que aquest defecte que potser existeix en algunes Entitats chorals nostres, es subsani de la millor manera possible, i aquesta no consisteix en altra cosa, sinó en proporcionar els mitjants als Directors que es trobin en circumstàncies d'inferioritat tècnica, per tal que el més ràpidament possible, per bé del nostre art choral, puguin estar a l'alçada de la missió que hom els ha encomanat. Ja sé que aquest problema no és ~~fàcil~~ de fàcil solució. Però hom hi ha de pensar, fits els ulls en el nostre ideal artístic, i nets de tot personalisme. Cal prudència per part dels uns i humilitat per part dels altres, però això no és obstacle per aquells als quals la llum d'un ideal guia.

En segon lloc, és necessari el reconeixement més absolut, per part de tots, de l'autoritat i independència del Director ar-

tístic en matèries de la seva incumbència, i sotmetre's, sense cap classe de discussió a totes les suggerències i ordres que com a tal pugui donar. Són fora de lloc, per tant, totes les discussions sobre les directrius que el mestre doni en el repertori de l'Orfeó, sobre la manera o mètode d'assolir la perfecció artística a la qual tots estem obligats, i sobre la capacitat d'actuació de l'agrupament choral, la qual sols el mestre té suficient autoritat i competència per a dictaminar.

En tercer lloc, és d'absoluta necessitat (i subratllo les paraules), l'assistència i puntualitat als assaigs i a les classes preparatòries per tal d'ingressar a la Secció Choral, prestant tothom el silenci i l'atenció més absoluts, sempre a les ordres dels mestres, encara que aquestes puguin semblar innecessàries o bé massa rigoroses, als qui estan poc versats en la pràctica orfeònica.

En quart lloc, és d'absoluta necessitat també, l'ensenyança del solfeig de la manera més completa possible. No ens fem il-lusions: sense aquesta disciplina, cap Orfeó no podrà donar mai ço que hom té dret a esperar de les Entitats d'aquesta índole. Es de desitjar, confessem-ho noblement, una major amplitud en la majoria del repertori dels nostres Orfeons; i aquesta no s'obté més (quan s'ha assolit aquell mínim de qualitats necessàries per a la bona emissió de la veu en conjunt), que per la pràctica conscient del solfeig. L'extensió d'aquest estudi l'han de determinar els mestres respectius, segons les necessitats i possibilitats de cada Orfeó, però sempre tendint al major rendiment possible. Havem de pensar que hi ha obres, i modernament aquestes

augmenten de dia en dia, l'execució de les quals és completament impossible sense l'estudi conscient del solfeig, i que un bon Orfeó ha d'aspirar a posseir les condicions necessàries per a interpretar-les.

En cinquè lloc, he de reformar ací una vegada més, que els que estimem els nostres Orfeons havem de combatre la idea, per dissort una mica estesa, que un Orfeó és una Entitat recreativa. Res més allunyat de la realitat. Bé és veritat que el bon cantaire troba en el cant col·lectiu el seu esplai. Però aquest esplai és el d'una satisfacció d'ordre espiritual a la qual tendeixen els qui Déu ha donat aquella alta vocació. Mai un passatemps recreatiu sense transcendència. Per tant, els cantaires que cerquen en l'Orfeó esplais d'aquesta última índole, en perjudici o en contraposició a aquella satisfacció espiritual, que no es facin il·lusions, que no senten l'obra dels Orfeons. En realitat bé podem dir d'ells que són uns mals cantaires. D'ací la necessitat absoluta que el cantaire (dintre de l'Orfeó), no tingui altre objecte que el cant col·lectiu. Si simultàniament i dintre la mateixa Entitat, es dedica al teatre, als ballets, etc., per nobles i honestes que aquestes activitats siguin, no en tingui dubte, que perjudicarà a l'Orfeó al qual pertany. Si el nombre de cantaires en dualitat d'activitats augmenta dintre la mateixa casa, és indubtable que acabaran pràcticament amb l'existència de l'Orfeó.

El vostre dignísim President, sortosament ha previst aquests casos, i en el Reglament del funcionament d'aquesta casa no s'admet aquesta dualitat. Us en felicito. Faig vots, però, per tal que la primacia absoluta de l'Orfeó sigui mantinguda per damunt de tot.

Es molt necessari també de conèixer la génesi i el que significuen nifiquen els nostres Orfeons. Difícilment a l'estranger, hom trobaria Entitats similars a les nostres en les quals l'amor desinteressat al cant choral faci (més sovint del que hom creu) verta-ders miracles artístics, els quals és molt difícil que siguin assolits per les Entitats profesionals similars. Així m'ho confirmava el mes de juny passat, el notabilíssim compositor francès Francis Poulenc.

El Mestre Nicolau digué un dia: "Els grans chors formats per professionals, en ses millors execucions únicament fan sentir els matisos de ritme i intensitat que es poden consignar gràficament en la partitura; els choristes hi són inconscients, com les pedres d'un edifici, del conjunt de l'obra i del sentiment que l'ha inspirada; la impressió que en resulta imposa sempre, pero raramente emociona; quan commou, l'emoció és com la que desperta l'obra arquitectònica, purament subjectiva, filla únicament de la inspiració que l'ha creada, mai de la vibració sentimental del medi expressiu. Les agrupacions d'aficionats nascudes a l'escalf d'un ideal, tenen un fons sentimental propens a sobreeixir, i la força i l'espontaneïtat d'aquest fons, en fan difícil l'ordenació. Els costa harmonitzar-lo amb la limitació i proporció musical: o la disciplina indispensable a la rítmica i a la dinàmica ofeguen el sentiment, o el sentiment desequilibra el conjunt." Però el gran Mestre reconeixia que aquest equilibri s'havia obtingut de manera perfecta a casa nostra, perque precisament hi havia el director que sabia assolir "la perfecció tècnica i espiritual de cada obra", i el chor "sabia vibrar a l'unisó amb ell". Tot això és un miracle de la

nostra fe, i tots els nostres Orfeons, grans i petits, han de tenir per fita assolir aquest miracle.

Posem-hi tots el màxim esforç: conservarem eficaçment els nostres Orfeons i els enlairarem per sobre la materialitat eixorca dels temps moderns. Així seguirem les petjades del nostre guiador excels, el meu pare estimat, a qui em plau evocar una vegada més per tal que el seu exemple i la seva obra siguin l'aglutinant que a tots uneixi en la nostra tasca de cada dia.

Lluis M. Millet

Pronunciat el 12 d'octubre del 1950 en la sessió inaugural de les Tertúlies Culturals de l'Orfeó de Sans Curs 1950-1951.

EXEMPLARITAT, PRESTIGI I EFICACIA DWE LES NOSTRES ENTITATS ORFEONIQUES. NECESSITAT DE LLUR CONTINUÏTAT

Mestres, Directius, Socis i Cantaires de l"Orfeó de Sans":

En venir el vostre digníssim i entusiasta President a pregar la meva assistència i les meves paraules a aquest acte tan simpàtic, vaig quedar sorprès i agra¨it a la vegada. El meu amor a l´obra dels Orfeons, per tant a aquesta exemplaríssim "Orfeó de Sans", i (us ho dic ben sinceremant), les meves dots tan pobretes en el camp Nūna profitosa exposició de conceptes que a tota la família orfeònica ens agermanen, obraren en mi com dues forces contràries que es repel.lien. I en aquest voler i doldre, ha vençut finalment la força de l'amor. I veus ací que únicament impulsat per aquesta, i sense cap altre mereixement, em teniu avui entre vosaltres. No espereu, però, de mi cap conferència, ni tan solament cap petita dissertació de sòlida estructura interna ni ~~tan~~

~~sols~~ externa. Vinc avui ací a sostenir, únicament, una curta conversa entre amics. Així ho vaig manifestar al vostre President, i altrament, no hauria pas acceptat el lloc que tan amablement ~~m'atorgueu~~ m'atorgueu.

L'obra dels Orfeons, i més concretament l'obra de l'"Orfeó Català", em féu de bressol des dels primers dies de la meva vida i no m'ha deixat mai més, essent, es pot dir, el principal impuls espiritual de la meva existència. He de dir, però, necessàriament, amb la més gran veneració i complaença, que el record del gran Mestre forjador d'aquesta obra magna, el meu estimat pare, el lloc del qual tan immerescudament ocupo, ha constituït per a mi també avui, un dels majors esperons per vèncer el meu escrúpol de venir a pronunciar aquestes paraules que tan pobretes seran. Preneu-ne, doncs, la bona voluntat.

Hom ha fet a voltes algunes ironies amb l'obra dels nostres Orfeons; en altres ocasions, algun d'aquells super-homes pretenciosos,

que mai no falten a tot arreu, potser n'ha parlat amb tonde perdonavides. Però ella, si bé ha tingut alts i baixos, com tota obra humana, ha mantingut sempre des dels seus inicis, les seves essències permanents. Una obra, com la dels nostres Orfeons, que va acostant-se als tres quarts de segle d'existència, i particularment, una obra com la vostra que està a punt d'arribar ja als cinquanta anys d'actuació, un aglutinant fortíssim deu tenir que es cuidi de no marcir-la, el qual tots nosaltres, sense nomenar-lo, el sentim viu dins el nostre cor.

Aquesta continuïtat, per si sola, ja és un exemple. Si a això adjuntem l'obra positiva que els Orfeons com el vostre han portat a terme, ningú no els podrà negar, a l'ensems, un gran prestigi, el qual, just és dir-ho, potser no ha estat sostingut per cap altre agrupament de caràcter musical, no choral, a casa nostra. És aquest un trofeu del qual per ara només se'n poden enorgullir algunes de les nsotres Insti-

tucions chorals.

La vostra Entitat (i nostra per tant a l'ensems), sí que ha recorregut esplendorosament el camí que es va proposar seguir. Serà bo i profitós de dedicar un record especial al Mestre fundador, Estanislau Mateu, qui amb tanta eficàcia, tantes energies dedicà des dels seus inicis i per llarg temps al vostre Orfeó, i que avui dia encara amb un entusiasme vencedor de totes les dificultats, les dedica a l'"Orfeó de Reus". I un record també als mestres Directors en Manuel Bosser, Normand Soler i al desaparegut mestre Lloreng Carbonell, que dies de glòria donaren també a l'"Orfeó de Sans": (Serà de recordar ací les audicions de l'escena de la Consagració del Graal de "Parsifal", de Wagner, sota la direcció d'aquest últim).

Del vostre mestre actual, Antoni Pérez Moya, a punt de celebrar les

Noces de Plata en la direcció del vostre Orfeó, quasi que ni caldria parlar-ne, tan present i viu és en el nostre cor i en la nostra ment. Jo des de petit l'he conegut, i es pot dir que pas a pas, quasi des que vaig tenir ús de raó, he seguit el seu ritme sempre ascendent vers el nostre ideal artístic. He presenciat de la vora l'actuació séva a l'Escolania i Capella de Música de la Mercè; he palpat, pot dir-se, les seves dots de paciència i saber en l'educació musical dels infants destinats a la dita Escolania; he admirat les seves dots extraordinàries d'organista i improvisador a l'ensems; m'ha fascinat sempre la seva personalitat indiscutible en l'art de l'harmonització de les nostres cançons populars i en el camp de la música religiosa. En quant al primer extrem, podem dir, sense eufemismes, que el mestre Pérez Moya copsa tam fortament el sentit de la cançó popular, que en harmonitzar-la, aquesta queda vivificada i interpretada de tal manera, amb una justesa tan extraordi

nària, que ens penetra encara més endins de la nostra ànima. Jo he vist moltes harmonitzacions de cançons populars estrangeres, sempre molt correctes, però haig de confessar que, salvant algunes excepcions d'alt valer, ben poques, aquelles no m'atreuen pas. Em deixen completament indiferent, car em sembla que els seus autors no han copsat l'essència íntima de la cançó: en canvi, nosaltres podem presentar orgullosament al món, una escola d'harmonitzadors que viuen i interpreten la nostra cançó popular de manera única i sempre vivent. Com podem presentar també, àdhuc en els temps moderns, una escola de composició choral esplèndida, i, proclame-m'ho amb orgull, no superada per ningú; realitat que fou senyalada fa alguns anys per Kurt Schindler, ex-Director de l'"Schola Cantorum" de New York, ja desaparegut del món dels vius, i a qui tan deu l'expansió de la nostra música choral. ¿I què direm de Maurice Ravel, el qual després d'haver oït les nostres cançons populars harmonitzades en els concerts de l'"Orfeó Català" a París, s'inspirà en elles, segons pròpia manifes-

tació, per produir les seves exquisidísimes i admirables joies chorals "Garideta", "Tres ocellets del Paradís", i "No aneu pas al bosc d'Ormonda"? Perdoneu, que sense adonar-me'n he fugit del tema del qual estava parlant. Una de les especialitats del mestre Pérez Moya ha estat la música religiosa. Ell també aporta en aquest camp, una nota de puresa i si m'és permesa la paraula en el seu més bon sentit, d'infantilitat adorable que no es pot confondre.

De l'activitat del mestre Pérez Moya dintre la gran família orfeònica, la qual ha estat sempre la que ha trascendit més al nostre públic, quasi ni caldria parlar-ne. Tota la seva vida artística, podríem dir, que l'ha passada donant-se a l'obra dels Orfeons: "Orfeó Montserrat", "Schola Cantorum de Sant Miquel", "Orfeó de Sant Vicenç dels Horts", "Orfeó de Sans", etc. Tot plegat, una vida i una vocació ininterrompuda. I dins la seva ja llarga actuació en el vostre Orfeó, potser el més im-

portant de tots els que ell ha dirigit, ha donat una lliçó de bon gust, sense pedanteria a més d'una Entitat similar. Mai en el repertori choral triat pel mestre, s'han acollit obres de gust dubtós o indigne. La cançó popular, la polifonia religiosa, el poema choral, les obres amb orquestra, sense descuidar les modernísimes (recordem especialment aquella audició de grat record del "Rei David", del gran compositor Artur Honegger, sota la direcció del propi autor); per tant, un extens repertori sense exclusió d'escoles i nacionalitats, ha constituït el seu programa. I així ha d'ésser, perquè no ens havem d'estancar. Respectem i estimem la tradició veneranda, però apoiats en ella, no tinguem escrúpols en servir també les obres dignes que es produeixen al nostre temps. No siguem campions del snobisme musical, però tampoc no ens estanquem en la fàcil rutina. La vida és moviment, i ascensió contínua. Tota altra cosa és la mort.

Us felicito de cor perquè sé que una de les solemnitats del cinquantè aniversari de l'"Orfeó de Sans", consistirà en l'audició per la vostra Entitat, d'aquelles dues obres immortals que són la "Novena Simfonia", de Beethoven, i el "Magnificat", de Bach. No podia faltar aquest homenatge a les obres eternes en el panorama musical. Vosaltres desmentireu, una vegada més, pràcticament, certes llegendes que, amb tota mala intenció, hom fa córrer en tractar del repertori dels nostres Orfeons.

Però aquesta exemplaritat i prestigi de les nostres masses chorals, cal mantenir-lo sempre. Car una existència sense aquestes virtuts, seria eixorca i potser pitjor que la inexsistència. Tos els que dirigim aquestes Entitats havem de procurar inculcar als nostres cantaires, les condicions per tal de no fer estèril aquesta continuïtat. I ja no parlem

de la fe i entusiasme, perquè aquella sense les obres és morta, i aquest sense un encarrilament raonable podria ésser destructiu.

En primer lloc, els nostres Orfeons necessiten Directors i Mestres del tot competents. Aquest problema no existeix en el vostre Orfeó; però mentiríem si neguéssim la seva existència en determinades Entitats. He dit mestres competents. Entusiastes en són tots. ¿Vol dir això que hom deu eliminar els qui no posseeixin en el degut grau aquesta competència? De cap manera, ans al contrari, havem de procurar que aquest defecte que potser existeix en algunes Entitats chorals nostres, es subsani de la millor manera possible, i aquesta no consisteix en altra cosa, sinó en proporcionar els mitjans als Directors que es trobin en circumstàncies d'inferioritat tècnica, per tal que el més ràpidament possible, per bé del nostre art choral, puguin estar a l'alçada de la missió que hom els ha encomanat. Ja sé que aquest problema no és de fàcil solució. Però hom

hi ha de pensar, fits els ulls en el nostre idal artístic, i nets de tot personalisme. Cal prudència per part dels uns i humilitat per part dels altres, però això no és obstacle per aquells als quals la llum d'un ideal guia.

En segon lloc, és necessari el reconeixement més absolut, per part de tots, de l'autoritat i independència del Director artístic en matèries de la seva incumbència, i sotmetre's, sense cap classe de discussió a totes les suggerències i ordres que com a tal pugui donar. Són fora de lloc, per tant, totes les discussions sobre les directrius que el mestre doni en el repertori de l'Orfeó, sobre la maners o mètode d'assolir la perfecció artística a la qual tots estem obligats, i sobre la capacitat d'actuació de l'agrupament choral, la qual sols el mestre té suficient autoritat i competència per a dictaminar.

En tercer lloc, és d'absoluta necessitat (i subratllo les paraules), l'assistència i puntualitat als assaigs i a les classes preparatòries per tal d'ingressar a la Secció Choral, prestant tothom el silenci i l'atenció més absoluts, sempre a les ordres dels mestres, encara que aquestes puguin semblar innecessàries o bé massa rigoroses, als qui estan poc versats en la pràctica orfeònica.

En quart lloc, és d'absoluta necessitat també, l'ensenyança del solfeig de la manera més completa possible. No ens fem il.lusions: sense aquesta disciplina, cap Orfeó no podrà donar mai el que hom té dret a esperar de les Entitats d'aquesta índole. És de desitjar, confessem-ho noblement, una major amplitud en la majoria del repertori dels nostres Orfeons; i aquesta no s'obté més (quan s'ha assolit aquell mínim de qualitats necessàries per a la bona emissió de la veu en conjunt), que per la pràctica conscient del solfeig. L'extensió

d'aquest estudi l'han de determinar els mestres respectius, segons les necessitats i possibilitats de cada Orfeó, però sempre tendint al major rendiment possible. Havem de pensar que hi ha obres, i modernament aquestes augmenten de dia en dia, l'execució de les quals és completament impossible sense l'estudi conscient del solfeig, i que un bon Orfeó ha d'aspirar a posseir les condicions necessàries per a interpretar-les.

En cinquè lloc, he de refermar ací una vegada més, que els que estimem els nostres Orfeons havem de combatre la idea, per dissort una mica estesa, que un Orfeó és una Entitat recreativa. Res més allunyat de la realitat. Bé és veritat que el bon cantaire troba en el cant col.lectiu el seu esplai, Però aquest esplai és el d'una sarisfacció d'ordre espiritual a la qual tendeixen els qui Déu ha donat aquella alta vocació. Mai un passatemps recreatiu sense transcendència. Per tant, els cantaires que cerquen en l'Orfeó esplais d'aquesta última índole, en perjudici o

en contraposició a aquella aatisfacció espiritual, que no les facin il.lusions, que no senten l'obra dels Orfeons. En realitat bé podem dir d'ells que són uns mals cantaires. D'ací la necessitat absoluta que el cantaire (dintre de l'Orfeó), no tingui altre objecte que el cant col.lectiu. Si simultàniament i dintre la mateixa Entitat, es dedica al teatre, als ballets, etc., per nobles i honestes que aquestes activitats siguin, no en tingui dubte, que perjudicarà a l'Orfeó al qual pertany. Si el nombre de cantaires en dualitat d'activitats augmenta dintre la mateixa casa, és indubtable que acabaran pràcticament amb l'existència de l'Orfeó.

El vostre digníssim President, sortosament ha previst aquests casos, i en el Reglament del funcionament d'aquesta casa no s'admet aquesta dualitat. Us en felicito. Faig vots, però, per tal que la primacia absoluta de l'Orfeó sigui mantinguda per damunt de tot.

És molt necessari també de conèixer la génesi i el que signifiquen els nostres Orfeons. Difícilment a l'estranger, hom trobaria Entitats similars a les nostres en les quals l'amor desinteressat al cant choral faci (més sovint del que hom creu) vertaders miracles artístics, els quals és molt difícil que siguin assolits per les Entitats profesionals similars. Així m'ho confirmava el mes de juny passat, el notabilíssim compositor francès Francis Poulenc.

El Mestre Nicolau digué un dia: "Els grans chors formats per professionals, en ses millors execucions únicament fan sentir els matisos de ritme i intensitat que es poden consignar gràficament en la partitura; els choristes hi són inconscients, com les pedres d'un edifici, del conjunt de l'obra i del sentiment que l'ha inspirada; la impressió que en resulta imposa sempre, però rarament emociona; quan commou,

l'emoció és com la que desperta l'obra arquitectònica, purament subjectiva, filla únicament de la inspiració que l'ha creada, mai de la vibració sentimental del medi expressiu. Les agrupacions d'aficionats nascudes a l'escalf d'un ideal, tenen un fons sentimental propens a sobreeixir, i la força i l'espontaneïtat d'aquest fons, en fan difícil l'ordenació. Els costa harmonitzar-lo amb la limitació i proporció musical: o la disciplina indispensable a la rítmica i a la dinàmica ofeguen el sentiment, o el sentiment desequilibra el conjunt." Però el gran Mestre reconeixia que aquest equilibri s'havia obtingut de manera perfecta a casa nostra, perquè precisament hi havia el director que sabia assolir "la perfecció tècnica i espiritual de cada obra", i el chor "sabia vibrar a l'unissó amb ell". Tot això és un miracle de la nostra fe, i tots els nostres Orfeons, grans i petits, han de tenir per

fita assolir aquest miracle.

Posem-hi tots el màxim esforç: conservarem eficaçment els nostres Orfeons i els enlairarem per sobre la materialitat eixorca dels temps moderns. Així seguirem les petjades del nostre guiador excels, el meu pare estimat, aqui em plau evocar una vegada més per tal que el seu exemple i la seva obra siguin l'aglutinant que a tots uneixi en la nostra tasca de cada dia.

Lluís M. Millet

Barcelona 12 Octubre 1950.